

програм для цілей організації обліку. Натомість IaaS є вже готовим до застосуванням дискретних та віртуальних серверів з базами даних, які доповнюються програмними модулями з переліку, запропонованого оператором хмарних сервісів.

Принциповою перевагою моделі комунікацій типу SaaS, що дає змогу уникнути організаційних обмежень, є можливість переходу до безпрограмного варіанту автоматизації обліку. Відмова від програмного забезпечення для цілей автоматизації обліку є ефективною альтернативою домінуючій схемі формування локальної мережі автоматизованих робочих місць облікових фахівців. Хмарне середовище надає доступ до облікової інформації одночасно багатьом користувачам, що створює можливість колективної роботи над спільним завданням. Доступ до облікової інформації відбувається через комп'ютерні програми-оболонки чи звичайні Інтернет-браузери, що уподібнює роботу до відвідування звичайних веб-сторінок. Програмні продукти виступають провідниками до хмарних баз даних та сервісів обробки інформації. SaaS забезпечує перехід від придбання ліцензій на комп'ютерні програми до їх оренди. Передача в оренду хмарних сервісів забезпечує оптимізацію витрат на оплату послуг з автоматизації обліку, які максимально відповідають потребам орендаря.

УДК 657.1

Назарова І.Я.,

к.е.н., доцент кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В УКРАЇНІ

Використання глобальних комунікацій в діяльності суб'єктів господарювання зумовило появу принципово нового виду економічних відносин, пов'язаного з обміном інформацією з допомогою електронних документів без використання паперових носіїв.

Загалом, поняття «електронний документ» у правовому полі України з'явилося ще у 2003 році з прийняттям Законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронний цифровий підпис». Проте, на даний час лише 2-3 % вітчизняних суб'єктів господарювання у роботі з партнерами використовують первинні електронні документи. Решта

віддають перевагу укладанню документів на паперових носіях з проставленням на них підписів та печаток [1]. Разом з тим, якщо мова йде про обмін документами з контролюючими органами, то тут електронний документообіг користується широкою популярністю.

Недостатнє використання електронних документів у повсякденній роботі викликано, в першу чергу, недосконалістю нормативно-правової бази з питань електронного документообігу, а також недовірою до цієї форми документування, якщо мова йде про відносини між двома суб'єктами. Разом з тим, поступове удосконалення законодавства й швидке впровадження електронного документообігу при розрахунках зі сплати обов'язкових податків і платежів дає свої плоди. За прогнозами, уже за 2-3 роки понад 70 % підприємств України будуть використовувати для цього первинні електронні документи [1].

Електронний документ має ряд переваг перед паперовим. За його допомогою можуть вирішуватись, щонайменше, три проблеми документування бухгалтерських операцій. Зокрема, електронне документування забезпечує:

- скорочення витрат часу та грошей на оформлення документів;
- надійне зберігання і зручний пошук документів;
- зменшення кількості виїзних перевірок контролюючих органів за рахунок камеральних перевірок електронної документації.

Зміст електронного документа визначається ст. 5 ЗУ «Про електронні документи та електронний документообіг», відповідно до якої електронний документ – це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Судячи із вищенаведеного, електронний документ вважається повноцінною формою документа. Окрім того, на законодавчому рівні електронний документ, в якому зафіксований зміст правочину, прирівняний до письмової форми договору. Відповідно ст. 207 Цивільного кодексу України, правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), якими обмінялися сторони.

Таким чином, електронний документ, на рівні з паперовим, є доказовим засобом для підтвердження здійснення правочину.

Головною проблемою електронних документів, що викликає до них недовіру, є складнощі їх ідентифікації. В паперовій формі дану функцію виконують рукописні підписи та печатка. Основою ідентифікації автора або підписувача електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу та захисту його інформаційного наповнення вважається електронний підпис.

Основним видом електронного підпису, відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис», є електронний цифровий підпис, який отримується за рахунок криптографічного перетворення набору електронних даних, що додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

Електронний цифровий підпис має не фізичну, а логічну природу. Тому під час побудови цифрового підпису замість звичайного зв'язку між печаткою або рукописним підписом та аркушем паперу встановлена складна залежність між документом в електронному вигляді, секретним і загальнодоступним (відкритим) ключами, а також цифровим підписом. Складність підробки електронного цифрового підпису забезпечується великим обсягом математичних обчислень.

Проблемою використання даного підпису є те, що накласти його на електронний документ можна лише в спеціальній програмі за допомогою електронних ключів, тобто спеціальних файлів для криптографічних алгоритмів. Окрім того, потрібне спеціальне технічне, організаційне та правове забезпечення для розшифрування електронного документа та цифрового підпису, а це виводить механізм підпису з-під контролю звичайними методами, зокрема й візуальними.

Разом з тим, запровадженням обов'язкового обліку деяких податків у електронні форми заставило більшість підприємств зареєструвати електронні цифрові підписи та придбати необхідні програми. Окрім того, для взаємовідносин з контролюючими органами на державному рівні було розроблено та впроваджено безкоштовне оформлення та видача електронних цифрових підписів, а також розроблено безкоштовний аналог програми, що дозволяє накладати підписи та розшифровувати їх.

Загалом, електронне документування має ряд переваг перед паперовим. Його запровадження відкриє нові можливості у покращенні обліково-інформаційного забезпечення підприємств та установ.

Література

1. Ферчук О. Три проблеми малого бізнесу, які вирішить перехід на електронний документообіг / О.Ферчук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://delo.ua/business/tri-problemi-malogo-biznesu-jaki-vladnaje-perehid-na-elektronnij-330073/?supdated_new=1505915699